

Forum Beneficiale, Sive Quæstiones & Responsa Canonica

Materiam De Beneficiis Universam Ex Beneficialistarum tam antiquorum, quàm recentiorum placitis complectentia. Opus methodo novâ, & clarâ in tres digestum Partes ... accuratè, ac copiosè instructae

De Provisione Et Obtentione Beneficiorvm

Leuren, Peter

Coloniæ Agrippinæ, 1704

85. Quis modus probandi jusp. ex fundatione, dotatione dictarum personarum, in quibus est præsumptio usurpationis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74485](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74485)

cit. Gonz. num. 63. Barb. num. 62. Garc. p. 5. c. 9. num. 102. Card. Luca loc. cit. num. 76. Porro sub nomine Universitatis vel communitalis venire adhuc universitatem parochianorum, tradit *ibidem* Garcias citans Rotam in foro *sempron. parochialis*. 4. Febr. 1596. in qua dictum, sic resolvisse S. Congreg. non tamen venire Capitulum Ecclesie Cathedralis. Gonz. loc. cit. num. 55. juxta Rot. *decis.* 798. num. 4. p. 1. *divers.* apud Castrop. Idem est de Capitulis aliis, Collegiis vel confraternitatibus; & in genere de quibuscunque Universitatibus Ecclesiasticis, utpote in quibus præter præsumptionem non usurpati iuris patronatus resultantem à jurisdictione vel visitatione, quæ subjicitur Episcopo, cadit etiam possibilitas fundationis, vel donationis. Card. Luca. loc. cit. num. 77. ubi etiam, quod parvæ universitates, etsi non ecclesiasticæ, in quibus dicta inverisimilitudo locum non habet, sed cadit eadem possibilitas fundandi vel dorandi, ut sunt Collegia, vel Universitates quorundam professorum vel mercatorum; secus enim esset, si caderet in iis, uti etiam in universitatibus parvis ecclesiasticis dicta inverisimilitudo, quod talis Universitas fundare potuit, v. g. si pauperes hospitalis haberent præsentare Rectorem. Pro quo

4. Observandum, quod quamvis, ut pluries firmavit Rota, ut videre est apud Corrad. l. 4. c. 4. num. 43. ad hoc, ut quis dicatur persona potens, adeoque intret præsumptio usurpationis, opus sit, ut in loco beneficii exerceat, vel exercuerit jurisdictionem aliquam (secus est, si in ipso hoc loco absque exercitio in eo ante hac dominio & jurisdictione censeatur jure privatorum. Card. Luca loc. cit. num. 72.) nihilominus cum quoque hac potentia probetur ex divitiis, amicis, numerositate familiae & familiarium (quam tamen præsumptionem usurpationis ex numerositate familiarium cessare ait Lott. l. 2. q. 13. num. 137. ubi constaret, eas omnes ab uno stipite descendisse ac populi existimatione, ut DD. in l. 1. c. ne liceat in potentiorum; ac proinde potentia illa iudici arbitrandam relinquitur, Rota ab opinione recessit in una *Ferrariensi Archiepiscopali*. 26. Junii 1626. ubi dictum, sufficere, potentiam in loco, quamvis non sit conjuncta cum jurisdictione ex eo; quod S. Congreg. Concilii sic sæpe censuerit. Corrad. loc. cit. & num. 44. cum & non raro, ut experientia constat, etiam sine maxima, imò cum parva potentia videamus usurpari ea; ed quod nonnulli Ordinarii non audeant contradicere. Corrad. *ibid.* De cetero, tamen aliàs jus patronatus fuisse in manu alicujus potentis, ac proinde tunc præsumatur ex usurpatione; cessare tamen istam præsumptionem per contrariam præsumptionem, quæ oritur ex eo, quod jus patronatus hujusmodi est translatum in non potentem tradit *ibid.* Corrad. juxta decisionem Rotæ in una *Bononiensi jurispatr.* apud Farinac. *decis.* 191. n. 1. p. 1. in *posthum.* Similiter cessare præsumptionem usurpationis juris patronatus, dum ipsa Ecclesia est patrona Castri & jurisdictionis, Abbatia vel Abbas, exercens ibi jurisdictionem temporalem, censet Corrad. num. 42. citans Rotam in una *Papiensi jurispatr.* 18. Junii 1630. & declarationem S. Congreg. in una *Sublacensi*. 12. Septembr. 1621. ed quod de Ecclesia Domina Castri timeri non possit; ne quis ei contradicere audeat; cum semper subjiciatur suo superiori absque contradictione, nec bona Ecclesie usurpare præsumatur, sicut contra laicum suspicari possemus. Cessare hanc præsumptionem

P. Leuren, Fori Benef. Tom. II.

usurpationis in supradictis Magnatibus & Communitatibus potentibus, ac consequenter non intrare dispositionem Tridentini, si beneficiorum Collator sit æquè potens; ed quod tunc ratione æqualis potentie non foret permittitur juri debito derogari, tenuit Rota apud Farinac. *decis.* 578. tom. 2. Castrop. cit. num. 7. Corrad. loc. cit. num. 14. Quin & hanc præsumptionem regulariter solum esse in iis locis, in quibus beneficiorum collatores sunt Episcopo inferiores (quod tamen intelligendum, credo, de locis, ubi Episcopi ordinariè sunt potentes, ut in Hispania, Germania) affirmant Barb. loc. cit. num. 62. Achilles de Graff. de *jure patronatus decis.* 4. Puteus l. 1. *decis.* 58. apud Castrop.

Questio 85. Quis ergo sit modus probandi jus patronatus ex fundatione, donatione dictarum personarum, in quibus est præsumptio usurpationis?

1. Respondeo: si non fiat per Authenticum instrumentum, sed per probationem immemoriam (ad cujus immemorialis probationem non tempus ante Concilium, sed tempus decursum usque ad motam litem spectandum est, Castrop. citans Gonz. num. 89. juxta declarationem S. Congreg. quæ item immemorialis probari potest per testes subditos, seu Vasallos, præsertim, ubi testium non subditorum mixtura, vel testium qualitas aut numerus, seu alia circumstantia supplet illum defectum, qui timeri possent: Card. de Luca in *summ. jurispatr.* n. 59. item per scripturas, ita etiam, ut hæc probatio in hac materia reputetur melior, idem Card. n. 60. quod ad alia verò hujus immemorialis nihil statum specialiter, sed intrant termini generales, cuique materię congrui ad hanc præscriptionem bene concludendam. Idem *ibidem*) debet huic probationi superaddi probatio per authenticas scripturas continuarum præsentationum, quæ effectum fortitæ sint per tempus continuum 50. annorum (numerandorum ab illa præsentatione; quæ apparet fortitæ fuisse effectum, usque ad diem, in quo lis movetur, Castrop. num. 12. citans Barb.) Gonz. gl. 18. num. 76. Garc. p. 5. c. 9. à num. 98. apud Lott. l. 2. q. 38. num. 35. adeoque probatio juris patronatus in his potentibus tota quidem (dum deficit publicum instrumentum fundationis & donationis) attribuitur immemorialis, sed immemorialis qualificata, id est, non solum probata ex requisitis per Gl. c. 1. de *prescript. in 6. v. memoria*, sed etiam qualificata ex dictis præsentationibus constantibus ex publicis & authenticis instrumentis; atque in hoc consistit nova illa forma probandi immemoriam, quam hoc suo decreto aliter, quam à jure communi erat dispositum, introduxit quod ad jus patronatus Tridentinum, Lott. cit. q. 38. à n. 45. ita ut non sufficiat probasse præsentationes primas & postremas istius temporis quinquagenarii, si alia intermedia omittatur: nam licet probatis extremis media præsumantur probata, ut Tiraq. de *presumpt.* gl. 5. §. 1. & Rota apud Farinac. tom. 2. *decis.* 577. non tamen per hoc est probata continuatio, nisi tantum præsumptivè & arguitivè; Concilium autem non contentum hac præsumptivâ probatione, requirit veram probationem continuarum præsentationum, Castrop. num. 8. citans Gonz. num. 73. Barb. num. 54. Ricc. *resol.* 133. Paris. de *confidentia*. q. 28. num. 255. quamvis Card. de Luca in *summ. jurispatr.* num. 66.

D 2

dicat

dicat contrarium sibi videri probabilis. Item ut non sufficiat probare unam probationem, etsi hæc toto dicto spatio quadragenario effectum sortita sit; eod quod decretum conciliare, nitatur numero plurali. Card. Luca *ibidem*, num. 64. quamvis addat, quod huic opinioni tanquam magis receptæ cedere oporteat in obsequium auctoritatis, quamvis ratio contraria videatur, dum spectato fine, seu effectu, in iure habetur, numerum pluralem verificabilem esse de singulari, & singularem de plurali; & sicut in quadragenaria ad hunc aliòsque effectus etiam unicus actus, qui toto tempore durationem habuit, ac effectum sortitus est, sufficit, ita à pari. Item ut non sufficiat continuatas præsentationes probare non authenticas scripturas, nisi hæc effectum sortitæ sint, hoc est, præsentatus vi illarum institutus fuerit, & possessionem acceperit. Castrop. *ibidem*. & apud illum Gonz. *loci cit. num. 85*. Barb. num. 56. Calderin. *de iure patr. consil. 12*. Castrenf. *tit. eodem decis. 5*. Probabile quoque est requiri insuper necessarium, ut per easdem scripturas authenticas probetur hoc ipsum, nimirum, quod dictæ præsentationes effectum sortitæ sint; tum quia Concilium requirendo, ut per scripturas probentur præsentationes, quæ effectum sortitæ sunt, vult probari eas unà cum hac qualitate à se requisita: tum quia in hac præsentationum probatione non confidit de testibus, hi induci non debeant ad probandâ hanc qualitatem dictarum præsentationum à Concilio requisitam. Gonz. num. 82. Barb. num. 60. testans sic à Rota decisum, quos citat & sequitur Castrop. contra Card. de Luca *in summ. iuris patr. nu. 65*. Garc. p. 5. c. 9. num. 105. putantes, hanc probationem esse nimium difficilem; cum dicta effectuatio præsentationum non solum consistat in institutione, sed etiam in acquisitione possessionis; quamvis addat Castrop. ex Gonz. num. 87. hoc ipso, quod quis probet præsentationes continuatas esse, simul probet effectum sortitas esse; cum præsentationes continuari nequeant, nisi ad vacationem unius præsentationis alius præsentetur; quod ipsum tradit Garc. n. 106. adeoque in re ipsa parum dissidere videntur.

2. Denique, ut Lott. *loc. cit. à n. 36*. citans pro hoc plures Rotæ decisiones, requiritur, ut unaquæque istarum præsentationum constet publico instrumento, id est, rogato per Notarium publicum testibus adhibitis, & cum aliis requisitis per Gloss. in l. 10. c. de Tabulariis, & eo quidem seorsim confecto ab actu institutionis, ita ut non sufficiant literæ patentes cum sigillo, nisi probatâ consuetudine; quidquid sit in patronatibus aliarum personarum, in quibus admittitur probatio præsentationum ex enunciativis in ipsis instrumentis sive literis institutionum, ut Lamb. l. 2. p. 2. q. 10. a. 7. n. 6. Paris. *de resig. l. 8. q. 11. n. 381*. & Rota apud Lott. num. 39. siquidem istæ enunciativæ desumptæ ex publicis literis Episcopi, seu ex instrumentis institutionum majorem vim probandi non sortiuntur, quam testium; quibus in hac materia Concilium non confidit, sed pro forma exigat probationem hanc & authentica instrumenta, & quodvis genus aliud probationis respuit, ut ex mente S. Congr. respondit Rota apud Lott. num. 41.

3. Aliud etiam est, si agatur simpliciter de probando facto præsentationis, & in hoc attenditur omnino enunciativa illa Episcopi, & respectu hujus verum est, sic illud probari ex publicis documentis; aliud est, si agatur de probatione actûs præ-

sentationis ad effectum probandi jus patronatûs, sive in possessorio, sive in petitorio, & ad hoc non sufficiunt dictæ enunciativæ; cum, qualitercunque sit concepta enunciativa in instrumento institutionis, nihil aliud inde resultat, quam simplex suppositum antecedentis actûs, quod nihil probat. Vide de hac distinctione Lott. *loc. cit. num. 42. & 43*. De cetero, dum agitur de probatione etiam ipsius jus patronatûs in quovis gradu suo coadjuvandâ per adminicula, nullum esse efficacius, & ipsi probationi vicinius, quam quod sumitur ex antiquis enunciativis, eod quod hæc habeant vim famæ; cum non consueverint Ordinarii esse admodum faciles in admittendis præsentationibus, nisi prius sibi liqueat de iure patronatûs, ait Lott. l. 2. q. 13. n. 141. & 142. de cetero Card. de Luca *in summ. iuris patr. num. 63*. ait receptum, sufficere scripturam privatam, etiam per epistolas familiares, eod quod scripturis, etiam privatis recognitis, congruat terminus authenticæ instrumenti, qui etiam num. 63. ait asperum videri, ita literaliter insisti isti formæ, ita ut si constet de pluribus institutionibus dicto vel majore spatio effectuatæ, in quibus præsentationes enunciatur, id non sufficiat, præsertim ubi talis enunciativa in institutionibus contenta aliorum adminiculorum fomentum habet, seu aliàs ex facti circumstantiis est verisimilis.

Questio 86. An igitur in nullo casu admitti & sufficere possit dictarum præsentationum continuatarum probatio per testes? & in specie in eo casu, dum testes deponerent de amissionibus scripturarum, in quibus præsentationes continuatæ continebantur, & de contentis in illis?

Respondeo negativè. Castrop. Garc. de Luca, *loc. cit. num. 62*. (ubi dicit hanc probabiliorum, præsertim dum testium dicta aliorum adminiculorum & verisimilitudinis fomentum habent; etsi contraria opinio plures sequaces habeat) contra Gonz. *cit. gl. 18. a. num. 75. & 79*. hæc enim probatio per testes in dicto casu non obest dispositioni Tridentini requirentis scripturam etiam pro forma, quæ (ut constare videtur ex dictione: *Nec aliter*, tenentque Garc. *loc. cit. Ricc. resol. 134*. Barb. num. 58. apud Castrop. pluresque alii apud Garciam) proinde servanda est ad unguem, nec adimpletur per æquipollens, juxta l. cum si. ff. de transaction. & l. non dubium. c. de ll. tales siquidem deponentes de amissione scripturarum & contentis in illis non tam probant præsentationes ex vi suarum depositionum, quam ex vi scripturarum; de quarum tenore testantur; æquivalent enim eorum depositiones scripturarum exhibitioni; unde & dici potest, talis probatio facta per scripturas authenticas non realiter exhibitas, sed per testes declaratas. Castrop. quin & in actu exigente pro forma & probatione sui scripturam, & ubi scriptura est de substantia probationis, admitti probationem per testes deponentes de amissione & tenore scripturæ, docent Cynus, Bald. Bartol. Salicet. in l. testium. c. de testibus. Felin. in c. sicut. de sent. & re judicata. n. 2. Masc. de prob. consil. 416 num. 11. & consil. 809. num. 3. Pallac. Castell. & alii; quos citant sequunturque Castrop. & Garc. Porro hos testes debere insuper deponere, nullum in dictis scripturis apparuisse vitium, sed omnia substantia hæc habuisse locum, signum Tabellionis vel Notarii,